

NACRT 12.jun 2001.

**ZAKON
O POVRACAJU IMOVINE I OBEŠTECENJU**

Glava prva

OSNOVNE ODREDBE

Clan 1.

(1) Ovim zakonom ureduju se uslovi, nacin i postupak vracanja imovine koja je na teritoriji Republike Srbije podržavljena oduzimanjem od bivših vlasnika, fizickih ili pravnih lica, primenom propisa o agrarnoj reformi, konfiskaciji, sekvestraciji, nacionalizaciji i eksproprijaciji.

(2) Imovina se, u smislu ovog zakona, vraća u naturi, u vidu iste ili druge imovine, a ako to nije moguće daje se tržišna nadoknada u vidu kapitalskih udela, akcija, obveznica, drugih hartija od vrednosti ili u novcu.

(3) Prioritet će se dati naturalnoj restituciji, s tim što se u određenim slučajevima može alternativno ili kumulativno odrediti povraćaj imovine u naturi i novcano obeštencje, ili samo novcano obeštencje.

Clan 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

(1) Pod *imovinom* se smatraju nepokretna dobra, pokretna dobra i prava, kao: zemljišni posedi, šume, stambene i poslovne zgrade, stanovi i poslovne prostorije, preduzeća sa svim postrojenjima i zalihama, dragocenosti, udeli, akcije, udruženja svake vrste, fondovi, hartije od vrednosti i svakovrsna platežna sredstva, učestvovanje u radnjama i preduzećima, potraživanja, rudarska prava, autorska prava, prava industrijske svojine, kao i sva prava na napred pomenute predmete.

(2) Pod *propisima o oduzimanju imovine* podrazumevaju se sledeći propisi:

1. Odluka AVNOJ-a o prelazu u državnu svojinu neprijateljske imovine, o državnoj upravi nad imovinom neprisutnih lica i sekvestru nad imovinom koju su okupatorske vlasti prisilno otudile (Službeni list DFJ, br. 26/45),

2. Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji (Službeni list DFJ, br. 64/1945, Službeni list FNRJ, br. 24/1946, 101/1947, 105/1948, 21/1956, 55/1957, 10/1965),

3. Zakon o agrarnoj reformi i unutrašnjoj kolonizaciji (Službeni glasnik NRS, br. 39/1945 i 4/1946),

4. Zakon o agrarnoj reformi i unutrašnjoj kolonizaciji (Službeni glasnik NRS, br. 5/1948, 1/1949 i 34/1956),

5. Odluka o ustanku suda za suđenje zlocina i prestupa protiv srpske nacionalne casti (Službeni glasnik NRS broj 1/1945),

6. Odluka o sudu za suđenje zlocina i prestupa protiv srpske nacionalne casti (Službeni glasnik NRS, br. 3/1945),

7. Zakon o suzbijanju nedopuštene špekulacije i privredne sabotaze (Službeni list DFJ, br. 26/1945),

8. Zakon o zabrani izazivanja nedopuštene nacionalne, verske, rasne (plemenske) mržnje i razdora (Službeni list DFJ, br. 36/1945),

9. Zakon o zaštiti i upravljanju narodnom imovinom (Službeni list DFJ, br. 39/1945),

10. Zakon o konfiskaciji imovine i izvršenju konfiskacije (Službeni list DFJ, br. 40/1945 i 70/1945),

11. Zakon o potvrdi i izmenama i dopunama zakona o konfiskaciji imovine i izvršenju konfiskacije (Službeni list FNRJ, br. 61/1946)
12. Zakon o oduzimanju ratne dobiti stecene za vreme neprijateljske okupacije (Službeni list DFJ, br. 36/1945),
13. Zakon o potvrdi i izmenama i dopunama zakona o oduzimanju ratne dobiti stecene za vreme neprijateljske okupacije (Službeni list FNRJ, br. 52/1946),
14. Zakon o državljanstvu (Službeni list DFJ, br. 64/1945 i Službeni list FNRJ, br. 105/1948),
15. Zakon o oduzimanju državljanstva oficirima i podoficirima bivše jugoslovenske vojske koji nece da se vrata u otadžbinu i pripadnicima formacija koje su služile okupatoru i odbegle u inostranstvo (Službeni list DFJ, br. 66/1945, Službeni list FNRJ, br. 86/1946),
16. Ukaz o oduzimanju državljanstva FNRJ i konfiskaciji imovine članovima porodice Karadordevic. (Službeni list FNRJ broj 64/1947),
17. Zakon o krivicnim delima protiv naroda i države (Službeni list DFJ, br. 66/1945, Službeni list FNRJ, br. 59/1946,86/1946),
18. Zakon o suzbijanju nedopuštene trgovine, nedopuštene špekulacije i privredne sabotaže (Službeni list FNRJ, br. 56/1946, 74/1946),
19. Zakon o prelazu u državnu svojinu neprijateljske imovine i o sekvestraciji nad imovinom odsutnih lica (Službeni list FNRJ, br. 63/1946, 74/1946),
20. Zakon o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije i imovinom koja im je oduzeta od strane okupatora i njihovih pomagaca (Službeni list DFJ, br. 36/1945),
21. Zakon o potvrdi i izmenama i dopunama zakona o postupanju sa imovinom koju su sopstvenici morali napustiti u toku okupacije i imovinom koja im je oduzeta od strane okupatora i njihovih pomagaca (Službeni list FNRJ, br. 64/1946, 105/1946, 88/1947 i 99/1948),
22. Zakon o zaštiti opštenarodne imovine i imovine pod upravom države (Službeni list FNRJ, br. 86/1946),
23. Zakon o nacionalizaciji privatnih privrednih preduzeca (Službeni list FNRJ, br.98/1946, 35/1948),
24. Uredba o arondaciji zemljišta poljoprivrednih dobara (Službeni list FNRJ, br. 99/1946), ako korisnici prava nisu dobili odgovarajuće drugo zemljište.
25. Odluka NKOJ o privremenoj zabrani vraćanja kolonista u njihova ranija mesta življenja (Službeni list DFJ, br. 26/1945),
26. Zakon o postupanju sa napuštenom zemljom kolonista u AKMO (Službeni list NRS, br. 9/1947),
27. Zakon o reviziji dodeljivanja zemlje kolonistima i agrarnim interesima u AKMO (Službeni list FNRJ, br. 89/1946),
28. Zakon o likvidaciji agrarne reforme vršene do 6. aprila 1941. godine na velikim posedima u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (Službeni glasnik NRS, br. 9/1947 i 58/1954).
29. Osnovni zakon o eksproprijaciji (Službeni list FNRJ, br. 28/1947), ako korisnici prava na ime naknade nisu dobili drugu nepokretnost,
30. Osnovni zakon o postupanju sa eksproprijisanim i konfiskovanim šumskim posedima (Službeni list FNRJ, br. 61/1946),
31. Krivici zakonik (Službeni list FNRJ, br. 14/1953), izuzev glave XII,
32. Zakon o izvršenju kazni, mera bezbednosti i vaspitno-popravnih mera (Službeni list FNRJ, br. 47/1951),
33. Uredba o imovinskim odnosima i reorganizaciji seljacke radne zadruge (Službeni list FNRJ, br. 14/1953),

34. Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine i o dodeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama (Službeni list FNRJ, br. 22/1953),

35. Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i gradevinskog zemljišta (Službeni list FNRJ, br. 52/1958),

36. Osnovni zakon o iskorišćavanju poljoprivrednog zemljišta (Službeni list FNRJ, br. 43/1959, 53/1962, Službeni list SFRJ, br. 10/1965, 25/1965, 12/1967, 14/1970), ako korisnici prava nisu dobili odgovarajuće drugo zemljište.

(3) Pod izrazom *podržavljena imovina* podrazumeva se privatna imovina iz stava 1. ovog clana bez obzira na to da li je ta imovina aktom o podržavljenju prešla u opštenarodnu svojinu, državnu, društvenu ili zadružnu svojinu.

(4) Pod *aktom o podržavljenju* podrazumevaju se pravni akti koji su imali neposredno dejstvo, kao što su propisi, presude, odluke, rešenja, drugi pravni akti kao i materijalne radnje državnih organa, putem kojih je privatna imovina podržavljena.

(5) Pod *državnim organima* podrazumevaju se sudovi, organi uprave, komisije i narodni odbori i njima srodni organi koji su na osnovu propisa o oduzimanju imovine bili ovlašćeni za donošenje akata o podržavljenju.

(6) Pod *bivšim vlasnicima* podrazumevaju se fizicka i pravna lica koja su bili vlasnici imovine oduzete primenom propisa o oduzimanju imovine i njihovi pravni sledbenici, koji polažu pravo na povracaj imovine, odnosno na novcano obeštencje po ovom zakonu.

(7) Pod *obveznicima vracanja* podrazumeva se država, preduzeca i druga pravna lica u cijoj se imovini nalaze stvari koje se na osnovu ovog zakona vracaju bivšim vlasnicima, odnosno koja su obavezna po ovom zakonu na povracaj imovine ili obeštencje.

Clan 3.

(1) Pravo povracaja imovine, odnosno obeštencja imaju fizicka i pravna lica kojima je imovina oduzeta na osnovu propisa o oduzimanju imovine navedenih u clanu 2. tac. 2. ovoga zakona kao i ona fizicka lica kojima je imovina podržavljena bez naknade na osnovu drugog propisa donetog do stupanja na snagu Ustava SFRJ iz 1963. godine.

(2) To pravo imaju i ona fizicka lica kojima je presudom, odlukom ili drugim aktom državnog organa, odnosno aktima i radnjama pojedinaca prilikom izvršavanja ovlašćenja državnog organa, bila oduzeta imovina bez pravnog osnova, ili zloupotrebom prava ili politicke moci.

Clan 4.

(1) Na rešavanje pitanja koja su predmet ovog zakona primenice se odredbe zakona kojima su uređeni svojinskopravni, obligacioni i drugi imovinski odnosi, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

(2) U postupcima za ostvarivanje prava po ovom zakonu primenjuje se važeći zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

Clan 5.

Sticanje nepokretnosti, druge imovine i imovinskih prava, odnosno novcane naknade po ovom zakonu, ne podleže placanju poreza.

Glava druga

NOSIOCI PRAVA I OBAVEZA

1. Bivši vlasnici (korisnici prava)

Clan 6.

(1) Pravo povracaja imovine, odnosno obeštecenja, po odredbama ovog zakona imaju bivši vlasnici, ili njihovi naslednici, koji su lišeni svoje imovine primenom propisa i akata iz cl. 2. i 3. ovog zakona, a koji na dan donošenja ovog zakona imaju jugoslovensko državljanstvo.

(2) To pravo imaju i strani državljani u skladu sa medudržavnim sporazumima koji budu zaključeni.

(3) Uslovi iz st. 1. i 2. ovog clana ne odnose se na bivše jugoslovenske državljane kojima je imovina nacionalizovana usled prelaska u strano državljanstvo.

Clan 7.

Pravo povracaja imovine, odnosno obeštecenja u smislu ovog zakona, nemaju bivši vlasnici koji su dobili naknadu ili su imali pravo da dobiju naknadu za oduzetu imovinu, od inostrane države, ako ovim zakonom nije drugacije određeno.

Clan 8.

(1) Pravna lica kojima je imovina podržavljena na osnovu propisa iz clana 2. stav 2. ovog zakona imaju pravo povracaja imovine, odnosno obeštecenja samo ako je to ovim zakonom izricito određeno.

(2) Pravo povracaja imovine, odnosno obeštecenja imaju crkve i druge verske zajednice i njihove ustanove, koje u vreme stupanja na snagu ovog zakona deluju na teritoriji Republike Srbije.

(3) Pravo povracaja imovine kapitalskih i licnih društava imaju akcionari odnosno udelnicari, kao i partneri, koji su fizicka lica.

(4) Pravo povracaja imovine, odnosno obeštecenje pripada i zadužbinama i drugim nekomercijalnim pravnim licima.

Clan 9.

(1) Ako je bivši vlasnik koji ima pravo na povracaj imovine, odnosno na obeštecenje, umro ili je proglašen umrlim, prava iz ovog zakona prelaze na njegove naslednike.

(2) Pravo nasledivanja ocenjuje se na osnovu odredaba zakona o nasledivanju Republike Srbije, ako ovim zakonom nije drukcije određeno.

(3) Ako su naslednici vec utvrđeni na osnovu stranog prava, u pogledu ovog pitanja primenice se to strano pravo.

(4) Izuzetno od odredbe stava 3. ovoga clana u pogledu nasledivanja nepokretnosti koje se nalaze na teritoriji Republike Srbije primenjuje se pravo Republike Srbije.

2. Obveznici vracanja

Clan 10.

(1) Obveznik vracanja nepokretnosti je država ili drugo pravno lice koje je u momentu stupanja na snagu ovog zakona upisano kao vlasnik ili nosilac prava korišćenja te nepokretnosti.

(2) Obveznik vracanja pokretnih stvari i imovinskih prava je država ili drugo pravno lice u cijoj se imovini zateknu te stvari i prava u momentu stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Obveznici vracanja podržavljenih preduzeca, odnosno drugih privrednih subjekata, ili za uspostavljanje svojinskog udela na njihovoj imovini jesu preduzeca, odnosno druga pravna lica u cijoj se imovini nalaze sredstva, odnosno imovina podržavljenih preduzeca ili drugih privrednih subjekata.

(4) Pravno lice koje je obveznik vracanja stvari po odredbama st.1-3. ovog clana ima pravo na naknadu njene vrednosti od Republike Srbije, ako je pravo na tu stvar steklo punovažnim pravnim poslom, nasledivanjem ili na osnovu propisa o agrarnoj reformi.

(5) Obveznik naknade u akcijama kojima raspolaže Republika Srbija jeste Akcijski fond Republike Srbije.

(6) Obveznik naknade u obveznicama i u novcu je Republika Srbija.

Clan 11.

(1) Obveznici vracanja imovine i isplate obeštencja, po ovom zakonu, nisu fizicka lica koja su u meduvremenu putem zakonitog teretnog ili besteretnog sticanja postala vlasnici imovine koja je bila oduzeta od bivših vlasnika primenom propisa i akata iz clana 2. i 3. ovog zakona.

(2) Medutim, smatra se obveznicima vracanja oni držaoci stvari i prava iz stava 1. ovog clana koji su pribavili iste bez pravnog osnova ili ako ih drže po osnovu najma, zakupa ili drugog tome srodnog odnosa.

Glava treca

PREDMET VRACANJA I OBEŠTECENJA

Clan 12.

Na osnovu ovog zakona predmet vracanja, odnosno obeštencja je sledeca imovina:

1. poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište,
2. gradevinsko zemljište,
3. stambene i poslovne zgrade, odnosno idealni delovi takvih zgrada,
4. stanovi i poslovne prostorije,
5. preduzeca,
6. prevozna sredstva,
7. pokretne stvari,
8. novcana gotovina

Glava četvrta

OBLICI VRACANJA IMOVINE

I Vracanje in natura

Clan 13.

(1) Povracaj imovine vrši se vraćanjem bivšem vlasniku prava svojine i državnine na istoj imovini koja mu je bila oduzeta.

(2) Ako se imovina ne može vratiti u celini, moguće je delimično vraćanje s tim da se za razliku u vrednosti plati tržišna naknada.

(3) Ne može se vratiti imovina na kojoj postoji pravo svojine fizičkog lica, već bivši vlasnik u tom slučaju ima pravo na vraćanje druge imovine u istom obimu i kvalitetu, odnosno pravo na tržišnu nadoknadu.

(4) Imovina pravnih lica u mešovitoj svojini može se vratiti samo u vidu svojinskog udela na pravnom licu do visine udela društvene, odnosno državne imovine.

1. Vracanje pokretnosti

Clan 14.

(1) Predmet vraćanja su pokretnosti kulturne, umetničke ili istorijske vrednosti, kao i pokretnosti veće vrednosti, predmeti ili grupe predmeta za licnu upotrebu bivšeg vlasnika kao i predmeti koji su bivšim vlasnicima ili njihovim pravnim sledbenicima posebno dragi.

(2) Pokretnosti koje su po propisima o zaštiti prirodnih i kulturnih dobara predmeti kulturne i prirodne baštine, vraćaju se u svojini i državinu samo ako nisu sastavni deo zbirke javnih muzeja, galerija i drugih srodnih ustanova.

(3) Na pokretnostima koje su sastavni deo zbirke iz stava 2. ovog člana vraća se pravo svojine.

2. Vracanje nepokretnosti

Clan 15.

(1) Poljoprivredno zemljište, šume, građevinsko i šumsko zemljište, stambene i poslovne zgrade, odnosno idealni delovi takvih zgrada, stanovi i poslovne prostorije, vraćaju se pod uslovima propisanim u ovom zakonu.

(2) Nepokretnosti koje su po propisima o zaštiti prirodne i kulturne baštine proglašene za kulturne spomenike ili prirodne znamenitosti takode se vraćaju pod uslovima predviđenim u ovom zakonu.

(3) Pomocne i njima slične prostorije, kao i nusprostorije koje su podržavljene zajedno sa glavnom stvari, dele sudbinu te stvari.

Clan 16.

Nepokretnost se ne može vratiti u sledecim slucajevima:

- (1) ako služi za obavljanje delatnosti državnih organa ili za delatnosti iz oblasti zdravstva, vaspitanja i obrazovanja, kulture, odnosno drugih javnih službi, a vraćanjem bi se bitno smanjila mogućnost za obavljanje tih delatnosti jer se ne može zameniti drugom nepokretnosti, ili bi pak zamena bila povezana sa nesrazmernim troškovima;
- (2) ako je neodvojivi sastavni deo mreže, objekata, uređaja ili drugih sredstava javnih preduzeca iz oblasti energetike, komunalne delatnosti, saobraćaja i veza koji su po zakonu izuzeti od privatizacije;
- (3) ako je izuzeta iz pravnog prometa, odnosno ako se na njoj ne može steci pravo svojine;
- (4) u drugim slucajevima utvrđenim zakonom.

Clan 17.

(1) Nepokretnost se vraća bivšem vlasniku u svojinu, ali se ne može vratiti u posed, ako bi njenim povraćajem bila bitno narušena ekonomska, odnosno tehnološka funkcionalnost kompleksa u kome se nalazi, usled čega bi došlo do poremećaja u poslovanju pravnog lica koje upravlja tim kompleksom (stecaj, enormni gubici, otpuštanje većeg broja radnika, nemogućnost obavljanja delatnosti).

(2) Razlozi iz stava 1. ovog člana ne uzimaju se u obzir ako je nepokretnost u sredstvima obveznika bez pravnog osnova ili ako ju je obveznik dao u najam, zakup ili drugi tome srodan odnos za obavljanje delatnosti koja nije povezana sa njegovom delatnošću.

(3) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana smatra se da ne postoji smetnja za vraćanje nepokretnosti u svojinu i državinu ako se bivši vlasnik obaveže da će obezbediti ulaganja ili druge potrebne uslove za racionalnije i ekonomski uspešnije korišćenje nepokretnosti.

(4) Odredbe ovog člana ne odnose se na šume, a na vraćanje poljoprivrednog zemljišta iz funkcionalnih kompleksa primenjuju se odredbe člana 21. ovog zakona.

Clan 18.

(1) Obveznik vraćanja i dalje ima pravo da kao zakupac koristi nepokretnost iz člana 17. stav 1. ovog člana za svoju delatnost, ali samo za period koji je neophodan za prilagodavanje njenog poslovanja izmenjenim uslovima i to ne duže od jedne godine od dana pravosnažnosti rešenja o povraćaju imovine, odnosno najviše tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, ako se bivši vlasnik i nosilac obaveze drucije ne sporazumeju.

(2) Zakupni odnos bivši vlasnik i obveznik vraćanja uređuju ugovorom u pismenom obliku.

(3) Ako bivši vlasnik i obveznik ne zaključe ugovor iz stava 3. ovog člana smatra se da je zakupni odnos nastao po sili zakona, a o spornim pitanjima, na predlog jednog ili drugog, odlucuje sud u vanparnicnom postupku.

(4) Po isteku zakupa bivši vlasnik ulazi u posed nepokretnosti koja mu je vraćena.

Clan 19.

(1) Povraćaj stvari u smislu odredaba ove glave zakona ne utice na zakupne i njima srodne odnose koji su bili uspostavljeni pravnim poslovima uz naknadu, ako pravnim poslom ili zakonom nije drucije utvrđeno.

(2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog clana zakupni i njima srodni odnosi cije je trajanje utvrđeno, odnosno dogovoreno za period duži od pet godina, traju najviše pet godina od dana pravosnažnosti rešenja o vraćanju imovine, osim ako se korisnik prava i zakupac druckije ne sporazumeju.

(3) Odnosi iz stava 2. ovog clana ne mogu se zbog povracaja stvari otkazati pre isteka ugovorenog roka sve dok zakupac, koji je fizicko lice, ima stvar u zakupu kao osnovni izvor svog izdržavanja ili izdržavanja svoje porodice, sa izuzetkom druckijeg sporazuma.

(4) U slucajevima iz st. 2. i 3. ovog clana bivši vlasnik može odbiti povracaj stvari u kom slucaju mu pripada tržišna nadoknada.

Clan 20.

(1) Nepokretnost cija vrednost nakon podržavljenja nije bitno porasla, vraca se, pod uslovima utvrđenim u ovom zakonu, bez obracuna razlike u vrednosti.

(2) Ako je vrednost nepokretnosti usled novih ulaganja bitno porasla, bivši vlasnik ima pravo da zahteva:

- vraćanje nepokretnosti, pod uslovom da za razliku u vrednosti plati tržišnu nadoknadu, ili

- uspostavu svojinskog udela na nepokretnosti do visine prvobitne vrednosti nepokretnosti, ili

(1) isplatu tržišne naknade za predmetnu nepokretnost;

(2) Rok placanja naknade iz trece alineje stava 2. ovog clana, koji ne može biti kraci od 10 godina, i drugi uslovi placanja utvrđuju se rešenjem kojim se vraca imovina.

(3) Nepokretnost cija je vrednost nakon podržavljenja bitno smanjena, vraca se korisniku prava uz doplatu naknade do pune vrednosti u trenutku podržavljenja.

Clan 21.

(1) Poljoprivredno zemljište vraca se bivšem vlasniku u svojinu i državinu, izuzev u slucaju ako bi se time narušila funkcionalnost kompleksa poljoprivrednog zemljišta, odnosno kompleksa trajnih zasada, ili bi došlo do takve rasparganosti parcela koja bi onemogucavala ekonomicku obradu.

(2) Ako se u slucajevima iz stava 1. ovog clana zemljište ne može vratiti, bivši vlasnik, cije podržavljeno zemljište leži na podrucju kompleksa poljoprivrednog zemljišta u društvenoj svojini, stice pravo susvojine.

(3) Komplex poljoprivrednog zemljišta iz stava 2. ovog clana, suvlasnici dele sporazumno ili u vanparnicnom postupku ili pak kod opštinskog organa uprave nadležnog za poljoprivredu predlažu pokretanje postupka komasacije.

(4) Na zemljište na kojem je priznata susvojina shodno se primenjuju odredbe clana 18. st. 2.3. i 4. ovog zakona.

Clan 22.

(1) Ako korisnik prava ne traži povracaj poljoprivrednog zemljišta, odnosno šume, pripada mu pravo na naknadu u obveznicama Republike Srbije, ako zakonom nije drugacije propisano.

Clan 23.

(1) Stambene zgrade, odnosno stanovi na kojima ne postoji zakupni ili tome srodni odnos, vracaju se bivšem vlasniku u svojinu i državnu.

(2) Stambene zgrade, odnosno stanovi na kojima postoji zakupni ili tome srodan odnos vracaju se uspostavljanjem prava svojine na tim nepokretnostima.

(3) Na prava i obaveze između bivšeg vlasnika kao zakupodavca nepokretnosti iz stava 2 ovog clana i zakupca ovih nepokretnosti primenjuju se odredbe Zakona o stanovanju.

(4) Na vraćanje zakupljenih poslovnih zgrada i poslovnih prostorija shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na vraćanje stanova i stambenih zgrada i odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Clan 24.

(1) Na podržavljenom građevinskom zemljištu na kome bivši vlasnik ima pravo korišćenja, stupanjem na snagu ovog zakona uspostavlja se pravo svojine u njegovu korist.

(2) Podržavljena neizgrađena građevinska zemljišta koja su opštini ili nekom drugom u skladu sa zakonom, predana radi ostvarenja prostornog sprovedbenog plana, ne vracaju se ako su u trenutku stupanja na snagu ovog zakona već ustupljena za izradnju.

(3) Podržavljena izgrađena građevinska zemljišta (postojeće građevinsku parcele) ne vracaju se, osim ako je na njima izgrađen trajni objekat u svojini bivšeg vlasnika.

(4) Zemljišta koja su opštini predana više od dve godine pre stupanja na snagu ovog zakona, a nisu ustupljena za izgradnju, ili su pravnim licima ustupljena za izgradnju više od dve godine pre stupanja na snagu ovog zakona, a investitor do stupanja na snagu ovog zakona na zemljištu nije započeo izgradnju, predaju se bivšem vlasniku u svojinu i državinu.

(5) Za građevinsko zemljište koje je ekspropisano po propisima o eksproprijaciji do stupanja na snagu Zakona o eksproprijaciji (Službeni list FNRJ, br.12/57), korisniku prava pripada tržišna naknada, ako on za to zemljište na ime naknade nije dobio drugu nepokretnost i ako se zemljište po odredbama st. 1-4. ovog clana ne može vratiti.

Clan 25.

(1) Nepokretnosti se vracaju oslobodene hipotekarnih tereta koji su nastali od momenta njihovog podržavljenja do dana stupanja na snagu ovog zakona. Za potraživanja koja su bila obezbedena ovim teretima garantuje Republika Srbija.

(2) Službenosti, izbrisane podržavljenjem, oživljavaju, a takodje i neistekli ugovori o dugorocnom zakupu nepokretnosti.

3.Vraćanje preduzeca i kapitala

Clan 26.

(1) Preduzece koje je bilo podržavljeno vraća se bivšem vlasniku i fizickom licu u svojinu ako u momentu stupanja na snagu ovog zakona obavlja istu ili srodnu privrednu delatnost kao samostalno pravno lice, a ako je u sastavu drugog pravnog lica pod uslovom da se ekonomski i tehnološki može izdvojiti iz tog pravnog lica.

- (2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog clana preduzece se ne vraca ako je neodvojivi sastavni deo privrednog ili infrastrukturnog kompleksa iz clana 16. tacka 2. ovog zakona.
- (3) Ako vrednost preduzeca u momentu vracanja za više od 100 procenata prevazilazi njegovu vrednost u trenutku podržavljenja, ono se ne može vratiti u celini, vec u pripadajucem delu, u skladu sa ovom zakonom.

Clan 27.

- (1) Ako je predmet vracanja u svojinu preduzece cija je vrednost bitno smanjena u odnosu na vrednost u trenutku podržavljenja, za razliku u vrednosti bivšem vlasniku pripada tržišna naknada, u skladu sa clanom 31. ovog zakona.
- (2) Ako je predmet vracanja u svojinu preduzece cija je vrednost bitno porasla u odnosu na vrednost preduzeca u trenutku podržavljenja, bivši vlasnik je dužan da plati razliku u vrednosti prema odredbi clana 20. stav 3. ovog zakona.

Clan 28.

- (1) Imovina licnih i kapitalskih drustava vraca se uspostavljanjem svojinskog udela bivšeg vlasnika na društvenom kapitalu pravnih lica koja su naslednici sredstava, odnosno imovine podržavljenih preduzeca i drugih privrednih subjekata ciji su partneri, odnosno akcionari bili bivši naslednici.
- (2) Vrednost svojinskog udela mora biti jednaka vrednosti udela koji je korisnik prava imao na podržavljenom preduzecu ili na drugom privrednom subjektu iz stava 1. ovog clana.
- (3) Imovina (kapital) iz stava 1. ovog zakona može se na zahtev bivšeg vlasnika vratiti vracanjem u svojinu i državinu odnosno uspostavljanjem prava svojine na nepokretnosti pravnog lica koje je naslednik sredstava, odnosno imovine podržavljenog preduzeca ili drugog privrednog subjekta ciji je deonicar, odnosno partner bio bivši vlasnik.
- (4) Na vracanje nepokretnosti u smislu stava 3. ovog clana, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na povracaj nepokretnosti.

Clan 29.

- (1) Na nacin utvrđen u clanu 28. ovog zakona vraca se i imovina preduzeca iz clana 26. st. 1. i 3. ovog zakona, ako se preduzece ne može vratiti kao celina.
- (2) Povracaj u smislu odredbi cl. 26. i 28. ovog zakona bivši vlasnik može da odbije, u kom slucaju ima pravo na tržišnu naknadu.

II. Novcano obeštecenje (tržišna naknada)

Clan 30.

- (1) Ako se nepokretnost ne može vratiti u svojinu i državinu, odnosno ako se u vezi sa njom ne može uspostaviti pravo svojine ili svojinskog udela, bivši vlasnik dobija naknadu uspostavljanjem svojinskog udela na pravnom licu ili u akcijama koje drži Akcijski fond, ili na njegov zahtev, u obveznicama izdatim u tu svrhu.

- (2) Ako bivši vlasnik zahteva akcije u smislu predhodnog stava, a iste ne mogu da mu se ponude, pripada mu tržišna naknada u obveznicama Republike Srbije.
- (3) U slucajevima iz stava 1.ovog zakona bivši vlasnik i obveznik mogu se sporazumeti da bivšem vlasniku pripadne u svojinu druga nepokretnost.
- (4) Odredbe st. 1-4. ovog clana shodno se primenjuju i na pokretnosti iz clana 14. ovog zakona koje se ne mogu vratiti, kao i na druge podržavljene pokretnosti.
- (5) Pravo na naknadu imaju i bivši vlasnici koji su svoju podržavljenu imovinu povratili na osnovu pravnog posla uz naknadu.

Clan 31.

- (1) Ako se, u skladu sa clanom 26.ovog zakona, podržavljeno preduzece ne može vratiti bivšem vlasniku, ili ako se, u smislu clana 28. ovog zakona, ne može uspostaviti svojinski udeo na preduzecu ili pravo svojine na nepokretnosti, bivši vlasnik ima pravo na tržišnu naknadu u vrednosti imovine, odnosno svojinskog udela na podržavljenom preduzecu.
- (2) Bivši vlasnik iz stava 1. ovog clana može da zahteva da mu se vrednost podržavljene imovine u vidu obaveznica ili akcija.

Clan 32.

- (1) Vrednost podržavljene imovine utvrđuje se preme njenom stanju u trenutku podržavljenja i uz uvažavanje njene vrednosti u momentu donošenja rešenja o povracaju imovine, odnosno obeštencju.
- (2) Vrednost stana, stambene zgrade, odnosno poslovnih prostorija ilil poslovne zgrade utvrđuju se u skladu sa važecim propisima.
- (3) Vrednost poljoprivrednog zemljišta, šuma i zemljišta korišćenog za izgradnju utvrđuje se prema katastarskoj kulturi, katastarskoj klasi i katastarskog opštini, na osnovu propisa Vlade Republike Srbije.
- (4) Vrednost stvari koje predstavljaju spomenik kulture ili prirodnu znamenitost utvrđuje se po metodologiji za ocenjivanje spomenika kulture i prirodnih znamenitosti.
- (5) Novcane vrednosti podržavljenih preduzeca, utvrđene u trenutku podržavljenja, valorizuju se na osnovu pariteta dinara prema USA dolaru u trenutku podržavljanja imovine i pariteta dinara prema USA dolara na dan donošenja rešenja o vracanju imovine, pri cemu se uzima u obzir prosečno povecanje dolarskih cena te imovine koje utvrdi ministar za finansije.
- (6) Ako se sadašnja vrednost imovine iz predhodnih stavova ne može utvrditi, vrednost se utvrđuje po merilima utvrđenim propisom iz clana 58. stav 2. ovog zakona, ako ovim zakonom nije drugacije utvrđeno.

Clan 33.

- (1) Za placanje naknade izdaju se obaveznice Republike Srbije.
- (2) Obveznice su hartije od vrednosti koje glase na donosioca, nominovane su u evrima, a isplative u jednakim dinarskim polugodišnjim ratama u roku od 10 godina, sa kamatnom stopom od šest posto godišnje.
- (3) Sredstva za pokrice obaveza po osnovu izdatih obveznica obezbeduje Republika Srbija.

Clan 34.

Za period od pravosnažnosti rešenja o naknadi do pocetka obracunavanja kamata na obveznice, odnosno kada je to utvrđeno rešenjem do isplate naknade u gotovom novcu, bivšem vlasniku pripadaju kamate koje važe za uloge po videnju, a glavnica se valorizuje.

Clan 35.

Bivšem vlasniku, koji se po propisima o socijalnoj zaštiti smatra licem lošijeg imovinskog stanja, može se, umesto naknade u vidu akcija ili obaveznica, isplatiti tržišna naknada u jednokratnom novčanom iznosu ili u jednakim mesečnim ratama.

Clan 36.

- (1) Naknade date na osnovu propisa o oduzimanju imovine kao i naknade date za imovinu koja je podržavljena na način utvrđen članom 3. stav 2. ovog zakona, prilikom odlucivanja o povracaju imovine u smislu ovog zakona ne uzima se u obzir.
- (2) Zahtevi za naknadu po osnovu nemogućnosti korišćenja, odnosno upravljanja imovinom, kao i po osnovu održavanja nepokretnosti u periodu od dana podržavljenja do stupanja na snagu ovog zakona, ne priznaju se.
- (3) Obveznicama iz kojih se sredstava u smislu odredba ovog zakona vraća nepokretnost koju su stekli uz plaćanje naknade, pripada tržišna naknada po propisima o eksproprijaciji i prinudnom prenosu nepokretnosti u društvenoj svojini.
- (4) Tržišna naknada iz stava 3. ovog člana u vidu obaveznica isplaćuje se na teret budžeta Republike Srbije.

Glava peta

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Clan 37.

Postupak za povracaj imovine, odnosno obeštćenje pokrece bivši vlasnik zahtevom koji podnosi opštinskom organu uprave za imovinskopravne poslove, prema mestu gde se nalazi imovina koja je prednet vracanja.

Clan 38.

- (1) Postupak za ostvarivanje prava bivših vlasnika je hitan.
- (2) Organ iz člana 37. ovog zakona dužan je, odmah po prijemu zahteva za povracaj imovine, odnosno obeštćenje, da o istom obavesti Direkciju za restituciju i obeštćenje.

Clan 39.

- (1) Pravo na podnošenje zahteva za povracaj imovine, odnosno obeštćenje, imaju bivši vlasnik i njegovi pravni sledbenici.

- (2) Kad pravo na povracaj imovine, odnosno obeštecenje ima više lica, pravovremeno podnet zahtev jednog od tih lica smatra se podnetim u korist svih sukorisnika prava.
- (3) Pokretanje postupka može da inicira i obveznik vracanja.
- (4) Ako nadležni organ u slučaju u stava 2. ovog člana utvrdi da postoji pravni interes, sam pokrece postupak po službenoj dužnosti.
- (5) Zahtev za povracaj imovine, odnosno obeštecenje može se podneti najkasnije u roku od osamnaest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 40.

- (1) Stranke u postupku za vracanje imovine jesu bivši vlasnik, njegov pravni sledbenik, obaveznik vracanja, kao i drugo pravno ili fizicko lice koje, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, ima pravo da učestvuje u postupku.
- (2) U pogledu pravnog sledbenika dovoljno je da se isto iskaže verovatnim.
- (3) Stranke iz stava 1. ovog člana koje nemaju stalno prebivalište, odnosno sedište u Republici Srbiji, moraju da imaju punomocnika sa prebivalištem, odnosno sedištem u Republici Srbiji koji zastupa stranku u vezi sa svim radnjama u postupku.
- (4) Ako zahtev glasi na imovinu kojom raspolažu društveno-politicke zajednice, interese obveznika vracanja zastupa nadležno javno pravobranilištvo.

2.Sadržina zahteva

Član 41.

- (1) Zahtev za povracaj imovine, odnosno obeštecenje treba da sadrži podatke:
 - o vrsti, velicini,orijentacionoj vrednosti i lokaciji imovine na koju se zahtev odnosi,
 - o pravnom osnovu, nacinu i vremenu podržavanja,
 - o pravnom osnovu zahteva za povracaj,
 - o tome u kom obliku se zahteva povracaj
- (2) Uz zahtev podnose:
 - 1) Isprava o podržavljenju imovine ili navod o službenom glasilu u kome je objavljen akt uz konkretno navodenje predmeta podržavaljana;
 - 2) Dokaz o svojstvu podnosioca zahteva tj. da li je to lice neposredno bivši vlasnik ili njegov pravni sledbenik, kao i eventualni akt o nasledivanju kad zahtev podnosi pravni sledbenik korisnika prava;
 - 3) Punomocje za ovlašćeno lice koje ce pred nadležnim organima zastupati interese podnosiocze zahteva, ako podnosilac zahteva nema stalno prebivalište na teritoriji Republike Srbije.
- (3) Ako se zahtev odnosi na nepokretnost, podnosi se i sledece:
 - izvod iz javne knjige u kojoj se vrši upis nepokretnosti sa svim upisima i brisanjima pocev od 15. maja 1945.god. do dana podnosenja zahteva, ili overena fotokopija uloška te knjige ili pak druga javna isprava sa tim podacima.
 - podaci iz katastra zemljišta o položaju, površini i nacinu iskorišćavanja parcela prema stanju u trenutku podržavljenja.
- (4) Zahtev može da sadrži i druge podatke koji su od znacaja za utvrđivanje opravdanosti zahteva.

Clan 42.

- (1) Ako ne postoje isprave iz clana 41. ovog zakona nadležni organ iz clana 37. ovog zakona po službenoj dužnosti od obaveznika ili trećih lica zahteva dokaze o verovatnosti postojanja postojanja prava.
- (2) Obveznici vraćanja i treća lica dužni su da nadležnom organu podnesu sve dokaze i dozvole uvid u isprave i podatke koji su potrebni za kompletiranje dokumentacije o zahtevu.
- (3) Obveznici vraćanja i treća lica dužni su i da bivšim vlasnicima, odnosno njihovim punomoćnicima dozvole uvid u isprave i podatke koji su relevantni za utvrđivanje postojanja prava za povraćaj imovine i podnošenje zahteva.

3. Nadležnost organa

Clan 43.

- (1) Opštinski organ uprave iz clana 37. ovog zakona nakon što primi zahtev za povraćaj imovine, odnosno obeštećenje, dužan je da provede utvrdjući postupak i preuzima sve potrebne radnje radi kompletiranja dokumentacije i utvrđivanja činjenica relevantnih za odlučivanje o zahtevu.
- (2) Organ iz stava 1. ovog clana ce u tom cilju sprovesti postupak do donošenja rešenja iz glave VI Zakona o opštem upravnom postupku, uključujući narocito odredbe o posebnom ispitnom postupku, predhodnom pitanju, usmenoj raspravi i dokazivanju.
- (3) Utvrdjući postupak vodi službeno lice koje ovlasti starešina organa uprave, koje nakon što okonca postupak, u kom se utreduju odlucujuće činjenice koje se odnose na osnovanost zahteva, legitimaciju stranaka, identifikaciju i vrednost imovine koja je predmet zahteva, mogućnosti i uslova povraćaja, odnosno visinu obeštećenja, kao i druge bitne činjenice, sačinjava izveštaj o utvrđenom činjenicom i pravnom stanju predmeta.
- (4) Izveštaj se dostavlja licnom dostavom strankama koje mogu u roku od 15 dana od dana prijema izveštaja predložiti izmenu, odnosno dopunu izveštaja, odnosno dopunu utvrdujućeg postupka.
- (5) Ako stranke predlože dopunu izveštaja, odnosno utvrdujućeg postupka iz stava 3. ovog clana organ je dužan da zauzme stav o tim predlozima.
- (6) Organ iz stava 1. ovog clana ce, nakon što sprovede postupak i utvrdi činjenicno i pravno stanje u tom predmetu, ceo spis zajedno sa izveštajem iz stava 3. ovog clana i svojim mišljenjem, dostavi organu nadležnom za donošenje rešenja o povraćaju imovine, odnosno obeštećenju.

Clan 44.

- (1) Rešenje o povraćaju imovine, odnosno obeštećenju donosi Direkcija za restituciju i obeštećenje obrazovana pri Ministarstvu pravde Republike Srbije, na osnovu podnetog zahteva, dokumentacije i izveštaja sa mišljenjem, koje joj je dostavio organ iz clana 37. ovog zakona.
- (2) Direkcija za restituciju i obeštećenje može pre donošenja odluke zatražiti dopunske podatke, provere ili radnje od organa iz clana 37. ovog zakona, a može i sama

sprovoditi sve procesne radnje u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.

- (3) Direkcija u postupku rešavanja o zahtevima za povracaj i obeštencje ostvaruje neposrednu saradnju sa ministarstvima nadležnim za oblast finansija, poljoprivrede i šumarstva, industrije, urbanizma, stambeno-komunalnih delatnosti, gradevinarstva, kulture i životne okoline.

Clan 45.

- (1) Direkcija za restituciju i obeštencje donosi rešenje u petoclanoj komisiji koju svojim rešenjem obrazuje starešina organa.
- (2) Komisiju iz stava 1. ovog clana cine: predstavnik Direkcije, predstavnik bivših vlasnika, dva lica imenovana iz reda eksperata pravne i ekonomske struke i službeno lice iz clana 43. stav 3. ovog zakona i to samo onda kad se radi o predmetu u kome je ono postupalo.
- (3) U Direkciji za restituciju i obeštencje može se obrazovati više komisija. A radi ekonomičnosti ili iz drugih značajnih razloga može se za više upravnih oblasti ili opština obrazovati zajednicka komisija.

Clan 46.

- (1) O zahtevima za povracaj imovine iz clana 3. stav 2. ovog zakona odlucuje opštinski sud u vanparnicnom postupku.
- (2) Protiv odluke drugostepenog suda dopuštena je revizija.
- (3) U postupku iz stava 1. ovog clana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na rok za njegovo podnošenje (clan 39. stav 5.), na stranke u postupku (clan 40.), na sadržinu zahteva za vracanje imovine (clan 41.), na sadržinu rešenja o povracaju imovine, odnosno obeštencju (clan 47.), na privremene mere (clan 52.) i na troškove postupka (clan 54.).

Clan 47.

Direkcija za restituciju i obeštencje utvrđuje sve cinjenice i okolnosti od znacaja za odlucivanje o zahtevu za povracaj imovine, odnosno obeštencju i donosi rešenje kojim odlucuje o imovini koje se vraca, o korisnicima prava kojima se vraca imovina, o obliku, obimu i vrednostima imovine koja se vraca, o obveznicima za predaju imovine i uslovima vracanja, kao i o nacinu i rokovima za izvršenje rešenja.

Clan 48.

- (1) U rešenju o povracaju imovine, odnosno obeštencju se oznacava da se imovina vraca, odnosno naknada isplacuje bivšem vlasniku, odnosno njegovim pravnim sledbenicima.
- (2) Ako je bivši vlasnik podržavljene imovine umro, a njegovi pravni sledbenici nisu utvrđeni, rešenje o povracaju imovine, odnosno obeštencju glasi na njegove pravne sledbenike koji su korisnici prava po ovom zakonu, bez njihovog imenovanja.
- (3) U slucaju iz stava 2. ovog clana vracena imovina se rešenjem daje na privremeno korišćenje upravitelju staraocu za posebne slucajeve, dok se ne utvrdi njen pravni sledbenik.

- (4) Ako se utvrdi da nema pravnog sledbenika, sa vracenom imovinom postupaju se kao sa imovinom bez naslednika.
- (5) U rešenju o vracanju imovine prvostepeni organ izdaje i nalog nadležnim organima za izvršenje rešenja, kao i brisanje eventualnih tereta i odlucuje o troškovima postupka.
- (6) Izmena stanja u zemljišnim knjigama na osnovu pravosnažnog rešenja o vracanju imovine sprovode se po službenoj dužnosti.

Clan 49.

- (1) Odluka Direkcije za restituciju i obeštecenje o zahtevu (rešenje o vracanju imovine) mora da done i dostavi bivšem vlasniku najkasnije u roku šest meseci od dana podnošenja pravilno sastavljenog zahteva.
- (2) U slucaju iz clana 42. stav 1. ovog zakona prvostepeni organ nije vezan za rok iz stava 1. ovog clana.
- (3) Danom podnošenja pravilno sastavljenog zahteva smatra se kada je nepotpuni zahtev u celini dopunjen.

Clan 50.

Protiv odluke Direkcije za restituciju i obeštecenje donete po zahtevu za povracaj imovine, odnosno obeštešenju ne može se izjaviti žalba, ali se može voditi upravni spor.

Clan 51.

- (1) Pravosnažna i izvršna odluka o vraćanju imovine ima snagu izvršne isprave i na osnovu nje može se sprovesti sudsko ili administrativno izvršenje.
- (2) Odluku o vracanju imovine izvršavaju:
 - redovni sudovi, kada je rec o vracanju nepokretnosti ili uspostavljanju prava svojine na drugoj nepokretnosti;
 - Akcijski fond, kad je rec o uspostavljanju svojinskog udela na preduzecu ili o naknadi u akcijama;
 - Ministarstvo finansija Srbije, kad je rec o naknadi u obaveznicama i o novcanoj naknadi.

5. Ostala pitanja u vezi sa postupkom

Clan 52.

- (1) Na zahtev bivšeg vlasnika radi obezbedenja zahteva za vracanje imovine ili iz drugih znacajnih razloga prvostepeni organ donece rešenje kojim se određuje privremena zabrana respolaganja nepokretnostima, odnosno odlaže delimicna ili potpuna kapitalaska transformacija preduzeca i drugih privrednih subjekata.
- (2) Iz istih razloga prvostepeni organ može i pre nego što donese rešenje o povracaju imovine, bivšeg vlasnika privremeno uvesti u posed nepokretnosti i preduzeca. Ako je stvarni i pravni osnov njegovog zahteva za povracaj ucinjen verovatnom.

Clan 53.

- (1) Bivši vlasnici iobveznici vracanja mogu u toku postupka pred nadležnim organom u svakom trenutku da zakljuce poravnanje o imovini koja je predmet zahteva za povracaj, odnosno obeštencije.
- (2) Nadležni organ ce strankama u postupku ukazati na mogucnost poravnanja i pružiti im pomoc u medusobnom poravnanju vodeci racuna o tome da poravnanje ne bude u suprotnosti sa prinudnih propisima i da je izvršno.
- (3) Poravnanje se smatra zaključenim kada stranke procitaju zapisnik o poravnanju i potpišu ga.
- (4) Ako je poravnanje postignuto samo u odnosu na deo imovine koja je predmet zahteva nadležni organ unece poravnanje u rešenje o povracaju imovine.

Clan 54.

- (1) Stranke u postupku za povracaj imovine po ovom zakonu ne placaju takse.
- (2) O troškovima postupka odlucuje nadležni organ po propisima koji se primenjuju pred tim organom.

Clan 55.

- (1) Ako je u slucajevima iz clana 48. stav 3. ovog zakona ostavinski postupak u vezi sa licem iz st 1. ili 2. istog clana pravnosnažno okoncan a pritom nije odluceno i o nasledivanju imovine koja tom licu pripadne na osnovu rešenja o povracaju imovine, u pogledu te imovine sprovodi se novi ostavinski postupak.
- (2) U novom ostavinskom postupku, sprovedenom na osnovu odredbi ove glave, nije dopušteno menjati pravne odnose nastale na osnovu predhodnog rešenja o nasledivanju, osim ako se naslednici iz predhodnog i novog ostavinskog postupka drugacije sporazumeju i ako se time ne dira u prava trecih lica.
- (3) U pogledu novog ostavinskog postupka primenjuju se odredbe važeceg zakona o nasledivanju i zakona o vanparnicnom postupku, ako u ovoj glavi zakona nije drukcije određeno.
- (4) Ako se na nasledivanje u skladu sa važecim zakonodavstvom promeni pravo strane države, u obzir se uzimaju i materijalno-pravne odredbe propisane ovim zakonom.
- (5) Za raspravljanje zaostavštine po ovom zakonu iskljucivo je nadležan sud Republike Srbije.

Clan 56.

(1) Novi ostavinski postupak pokrece naslednik bivšeg vlasnika, nakon pravnosnažnosti rešenja o vracanju imovine, predlogom uz koji podnosi i prvobitno rešenje ili njemu jednaku ispravu o nasledivanju iz clana 55. stav 1. ovog zakona i druge isprave koje su potrebne za odlucivanje o pokretanju ostavinskog postupka.

(2) Ostavioceva zaostavština o kojoj se odlucuje u ovom postupku prelazi na njegove naslednike danom pravosnažnosti rešenja o vracanju imovine.

(3) Rokovi koji po zakonu o nasledivanju pocinju da teku od dana smrti ostavioca u ovom postupku pocinju da teku od dana pravosnažnosti rešenja o vracanju imovine.

Clan 57.

(1) Naslednicke izjave date pre pokretanja postupka za vraćanje imovine nemaju pravno dejstvo prema imovini koja korisniku prava pripadne na osnovu tog rešenja.

(2) Odredba stava 1. ovog clana ne odnosi se na naslednicke izjave date pre podržavljenja imovine, kao ni na naslednicke izjave date u postupku vraćanja imovine.

(3) Naslednopravni ugovori zakljuceni pre donošenja rešenja o vraćanju imovine nemaju pravno dejstvo prema imovini koja korisniku prava pripadne na osnovu tog rešenja osim ako je u ugovoru izricito navedeno da se odnosi i na tu imovinu.

(4) Ostavinska raspolaganja sacinjena pre donošenja rešenja o vraćanju imovine imaju pravno dejstvo u pogledu imovine koja korisniku prava pripadne na osnovu tog rešenja samo ako je to u testamentu izricito navedeno, a ako to nije slucaj, ostavinska raspolaganja imaju pravno dejstvo u pogledu te imovine samo ako su sa tim saglasni zakonski naslednici.

(5) Ako u prethodnom ostavinskom postupku nije bilo okolnosti iz st.1-4. ovog clana sud ce imovinu koja je pripala ostaviocu na osnovu rešenja o vraćanju imovine, raspodeliti u skladu sa Zakonom o nasledivanju.

Glava šesta

DONOŠENJE PRATECIH PROPISA

Clan 58.

(1) Vlada Republike Srbije ce u roku od mesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti propis o osnivanju Direkcije za restituciju i obešćenje.

(2) Ministar za finansije, zajedno sa ministrom za industriju, urbanizam, stambeno-komunalne delatnosti i gradevinarstvo u saglasnosti sa ministrom za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i ministrom za zaštitu životne sredine, u roku od dva meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona donece uputstvo o merilima, odnosno o metodologiji za ocenjivanje vrednosti podržavljenih pokretnosti, nepokretnosti, preduzeca, odnosno imovine.

(3) Uputstvo iz stava 2. ovog clana zasniva se na nacelu da se vrednost stvari ocenjuje prema stanju na dan podržavljenja i prema vrednosti na dan donošenja rešenja o vraćanju imovine.

(4) Vrednost sadašnjih preduzeca i drugih pravnih lica ocenjuje se u skladu sa odredbama propisa koji ureduje privatizaciju preduzeca.

(5) Metodologiju iz clana 32. stav 4. ovog zakona ministar kulture propisace pravilnikom u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(6) Ministar pravde i lokalne samouprave ce propisati uputstvo o postupanju organa po zahtevima za naknadu, sa obrascima koji ce biti korišćeni u tom postupku.

(7) Ministar finansija, u saglasnosti sa ministrom pravde u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona donece uputstvo o sadržaju i nacinu vodenja evidencija (o vraćanju imovine, o podnetim zahtevima, izdatim rešenjima, izvršenju rešenja i dr.).

Glava sedma

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clan 59.

(1) Od dana stupanja na snagu ovog zakona nije dozvoljeno bilo kakvo raspolaganje nepokretnostima, odnosno imovinom u vezi sa kojom po odredbama ovog zakona postoji dužnost vracanja, kao ni njihovo hipotekarno opterecenje, zakup i zaloga.

(2) Teretni ili besteretni pravni poslovi i jednostrane izjave volje koji su u suprotnosti sa odredbom stava 1. ovog clana ništavi su.

(3) Odredba stava 1. ovog clana prestaje da važi 30 dana po isteku roka iz clana 39. stav 5. ovog zakona, u odnosu na imovinu za koju nisu podneti zahtevi za povracaj, odnosno obeštecenje.

(4) Imovina vracena bivšem vlasniku u slobodnom je prometu.

Clan 60.

(1) Ako je imovina koja je predmet povracaja ili tržišne naknade prešla iz društvene u privatnu svojinu na osnovu nezakonitih, odnosno fiktivnih pravnih akata i poslova, obveznik za povracaj odnosno naknadu, jeste pravno odnosno fizicko lice koje je u trenutku odlucivanja o zahtevu za vracanje bilo vlasnik takve imovine.

Clan 61.

(1) Pravo na naknadu smatra se ugašenim u slucaju kad je privatna imovina prešla u državnu, odnosno društvenu svojinu, poklonom ili odricanjem od nasleda, osim u slucaju kad je volja poklonodavca, odnosno odricaoca bila iznudena.

Clan 62.

(1) Podnošenje zahteva i odlucivanje o pitanjima iz ovog zakona dopušteno je bez obzira na to da li je do stupanja na snagu ovog zakona sud ili drugi državni organ pravosnažno vec odlucivao o zahtevu za povracaj, odnosno naknadu, a zahtevu korisnika prava nije bilo udovoljeno.

(2) Odredba stava 1. ovog clana ne primenjuje se u slucaju zahteva za povracaj podnetih na osnovu propisa donetih posle 1.januara 1990. godine.

Clan 63.

Nacin utvrdivanja vrednosti imovine iz clana 32. ovog zakona propisace Vlada Republike Srbije u roku od mesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 64.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službnom glasniku Republike Srbije, a primenjivace se od 1.januara 2002. godine.